

TIINA TAPIO

– **Minua** sanotaan Velhoksi, mutta se on vain minulle annettu rooli, ja mie olen sitä tehnyt tällä alueella. Onkohan niitä nykyisin tosielohjoja olemassakaan?

Näin Uttu muistelee 1970-luvulla alkanutta ja tälle vuosikymmenelle jatkunutta Velhon rooliaan, Lapin kasteiden antajan pallia. Oopperoiden ohella Uttu muistetaan tästä toimestaan parhaiten, ja sama Velhon rooli leikkasi 90-luvun oopperatkin.

Uttu oli Velhona eräänlainen näyttelijä, Lapin vanhojen tarinoiden välittäjä, ensimmäisiä ohjelmapalve-

luyrittäjiä. Pohjan tarinointinsa hän haki kirjallisuudesta, luki tarkkaan esimerkiksi Paulaharjunsaa.

Sitten hän otti värikynän käteensä ja merkitsi sillä oman merkkinsä vanhojen tarinointien päälle.

– Tarinan tottuutta ei saa väärin, mutta kertoja saapi värit-

tää tarinaa, Uttu painottaa. Nyt muisteltuna matkailijoiden kanssa touhuaminen ja Velhon rooli oli täyt-

tä elämää, täysiä työvuosia. Matkailu on versonut moneen muotoon Ylläksellä ohjelmapalveluiden alkumärästä. Uttu katselee nykyistä matkailua hyväksyvästi nyökäten. Ohjelmapalvelua voi toteuttaa monella tavalla, mutta tarina kantaa.

– Hyvä, jos jatkavat tarinointia. Tarinaa pitää olla, sitä ei ole koskaan maailmassa liikaa.

Velhon roolissa oli tärkeää

ujuttaa mukaan huumoria. Huumorin varjolla Uttu syötti vakaavaakin asiaa.

– Joskus se tuntuu, että se elämä ei ole menny hukkaan, joka saa tässä murheen maailmassa jonkun nauramaan. Ei se ilo pahhaa tehe kellekään.

Ihmisen elo ylipäänsä on niin vakava juttu, ettei siitä nauramatta selviä.

Itsellekin on osattava nauraa.

– Aika helppoa se on ollu, Uttu sanoo itsestään.

Velhon rooli kasvatti vuosien mittaan tarttumaan oopperakynään, kun sen aika 90-luvun alussa tuli.

Velho-oopperasta ja sen jatko-osista Riekosta ja Käärmeestä on vuosien mittaan puhuttu paljon, syystäkin. Pari vuosikymmentä trilogian päätösosasta on kulunut, ja vieläkin Uttua ihmetytetään, kuinka mahtava produktio tehtiin todeksi.

– Ihmeeltä se tuntuu vieläkin.

90-luvun alussa sattui kohdilleen ilmapiiri, tekemisen halu, tekijät, kaikki. **Keijo Kupiainen** esimerkiksi saatiin ohjaamaan, Kolarin kanttoriksi tullut, oopperataustainen **Kai-Jussi Jankeri** tuli johtamaan kuoroa. Ammattitaitoista väkeä saatiin

tuotantoja tekemään muutinkin, kuntalaiset ottivat sydämen asiakseen talkoilemisen ja tuotannossa mukana olemisen. Kalervo Uttu otti ja haukkasi valtavan kakan ja alkoi kirjoittaa tekstejä, lauluja, saatuaan vahvistuksen siihen, että pohjoista oopperaa voi totta tosiaan tehdä tällä tavalla.

Uttu ja monen muun elämästä Velho-trilogia vei kymmenen vuotta. Ohjaaja ehdotti Uttulle ensimmäisen osan jälkeen, tehtäisiinkö trilogia. Uttu joutui kysymään, mikä helvetti se sellainen on.

– Mie että vai niin. Mutta se oli semmonen sytkäys, että mie tiesin, että sanoja ja sanotuksia tarvittaisiin.

Mahdottomuus nousi mahdolliseksi, Uttu kuvailee nyt kirjoittamisurakkaansa. Aloitettu työ jatkui Pieni kansani laulu -musiikin näytelmässä, josta myös versoi useita osia. Uttu keksi siihen alkuperäisidean ja teki runot.

Kirjoittajan runokynä on laivakäyttöön tehtyjen tekstien jälkeen rapissut ruutupaperilla enää harvakseltaan.

– Jos tullee joku runo niin antaa tulla. En väännä väkisin, en pakota itseäni. Se anto mulle levon ja rauhan sen jälkeen, tuli pisteen panemisen aika, Uttu sanoo ja viittaa kiihkeisiin luomisvuosiin.

Oopperavuodet merkitsivät sitä, että tekstiä piti syntyä. Jotain on kuitenkin tullut paperille pantua viime vuosinakin. On syntynyt esimerkiksi Ylläs-runo, joka oikeastaan summaa kaiken oleellisen. Ylläs on yläkäsite, johon Uttu lukee kaikki alueen tunturit.

Ylläs on antanut Uttulle leivän, elämän ja sanat.

Ylläs on kotini, / Ylläs on kehtoni, / Ylläs on runoni, / Ylläs on lauluni.

Niin Uttu kirjoittaa runossaan, jonka kokonaisuudessa voi lukea tuoreesta elämäkerrasta.

– Runot muuttui lauluiksi. Se minun elämän tarkoitus oli kuitekkin ne laulut. Sanat ja sitte ne laulut, sanat muuttui lauluiksi.

– Jos ei olisi tuota Yllästä, ei olisi laulujakaan.

Velho – Uttu Kallen tarina ilmestyi sunnuntaina. Torniolainen Mirjam Kälkäjä on kirjoittanut elämäkerran niin ikään torniolaisen Martti Kadenuksen haastattelujen sekä muun laajan materiaalin pohjalta. Elämäkerrassa kuvataan monipuolisesti etenkin Uttun työvuosia. Teos sisältää myös esimerkiksi runsaasti lehtikirjoituksia vuosien varrelta.